

KLUSSEN IN FRANKRIJK

Vivent les bricoleurs!
Christian, bricoleur par passion, pas par nécessité.

Home

0 Inhoud, trefwoorden

01 Voorstelling, intenties

02 Planning

03 Algemene adviezen

04 Architecten en aannemers

05 Vergunningen, offertes

06 Dak, timmerwerk

07 Funderingen, muren,
scheidingswanden; muren
voegen

08 Vloeren, plafonds en
trappen

09 Deuren, ramen, luiken

10 Water en riool

11 Fosse septique

12 Verwarming, ventilatie en
airco

13 Elektra, telefoon, internet

14 Gas, propaan, butaan

15 Isolatie

16 Muurafwerking: Schilderen,
verven, tegelzetten

17 Vocht, ventilatie en tocht

18 Pluggen en bevestigingen

19 Terrassen, tuin en erf

20 Gereedschappen,
hulpmiddelen etc.

21 Woordenlijst van
bouwkundige termen

22 Referenties, literatuur,
websites

23 Diverse tips en informaties

24 Uitgevoerde projecten

reserve 1

reserve 2

reserve 3

reserve 4

reserve 5

reserve 6

9.1.1 DEUREN SLUITEND MAKEN

Ik heb in ons huis alle deuren en ramen bekeken om te beslissen welke ik opknop en welke vervangen worden. De methode van opknappen heb ik ervan af laten hangen of een raam/deur alleen tot de vervanging provisorisch dicht moet zijn of dat ik hem weer voor definitief gebruik wilde herstellen. In dit stuk concentreer ik me op de deuren, maar de beschreven werkwijze is - mutatis mutandis - ook op ramen toepasbaar.

Bij een oud huis is de kans groot dat u deuren (en ook ramen) uit de meest uiteenlopende periodes tegenkomt en dat ze geen van allen goed sluiten. Als u een relatief moderne deur met de in Frankrijk nu doorgaans gebruikelijke paumelles hebt is het opknappen ervan eenvoudiger dan met de vroeger (zeg maar voor 1950) gebruikelijke scharnieren. Ik doe het opknappen steeds in deze volgorde:

- Eerst het kozijn
- dan de scharnierkant van deur of raam
- vervolgens de slotkant
- ten slotte boven- en onderkant.

Maar soms was ik gedwongen hiervan af te wijken.

Het sluitend maken van een deur/raam in een slecht kozijn is meestal onbegonnen werk. Het kozijn mag niet rot of versleten zijn, moet goed in de muur zitten en enigszins haaks en loodrecht zijn. Als u handig bent kunt u de rotte onderdelen van een kozijn ruim eruit zagen en door onderdelen van andere gerecupereerde kozijnen vervangen, of u maakt nieuwe stukken op maat. Maar meestal is het eenvoudiger het hele kozijn te vervangen.

Vreemd genoeg zijn losse kozijnen in de Franse bouwmarkten minder makkelijk te vinden dan in de Nederlandse; in Frankrijk koopt men blijkbaar meestal deur en kozijn samen. Deuren zonder kozijn ben ik wel tegengekomen.

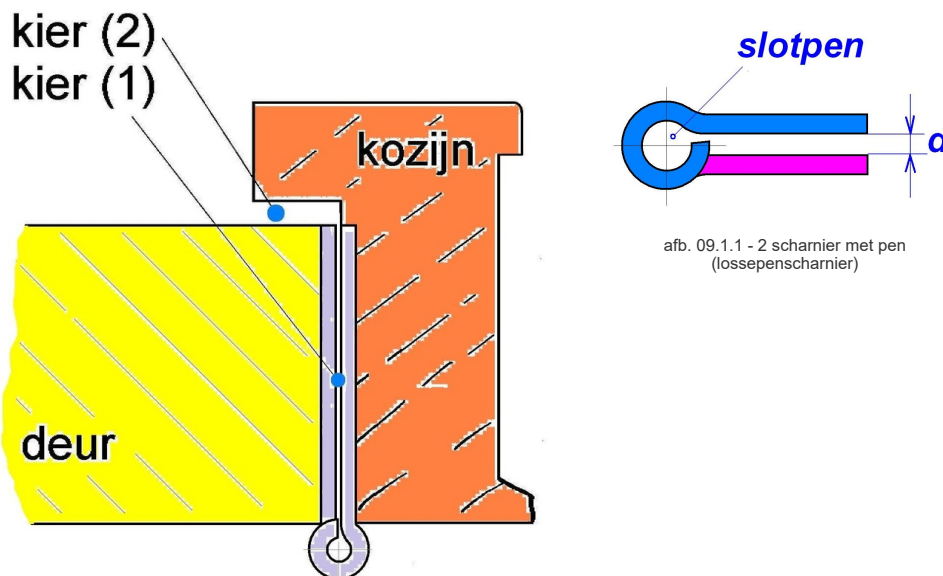
Aan niet loodrechte kozijnen is niet veel te doen, deze moeten eigenlijk uit de muur gebroken en loodrecht weer geplaatst worden, maar vaak is dat bij een nog in goede staat verkerend kozijn zonde. Dan helpen de hieronder beschreven opknopstrategieën meestal. U moet er alleen rekening mee houden dat deuren of ramen in een scheef (niet loodrecht) kozijn steeds vanzelf open of dicht zullen vallen en niet in iedere stand vrijwillig blijven staan.

Hieronder volgt mijn werkwijze in detail. De meest doelmatige manier van opknappen is steeds:

Eerst de scharnierkant, dan de slotkant, dan pas boven- en onderkant. Soms, als boven- of onderkant helemaal niet kloppen moet men deze corrigeren vóór men de slotkant kan beoordelen.

1. Scharnierkant

Ik ga ervan uit dat het kozijn in orde (gemaakt) is of het zo weinig niet-recht en niet-haaks is dat het aanpassen van de deur volstaat. Wat dan te doen is hangt ervan af of u een stompe deur of een van de modernere opdekdeuren hebt. Stompe deuren waren tot in de jaren '50 of '60 gebruikelijk, na 1950 of -60 werden meer en meer opdekdeuren toegepast. Vergelijk de afbeeldingen 1 en 3.

afb. 09.1.1 - 1 stompe deur; horizontale doorsnede door scharnierkant van kozijn en deur

Dan zijn de stappen bij een **stompe deur**:

Bekijk de scharnierende kant van de deur (ik praat even over deuren, om niet steeds weer deur/raam te moeten schrijven; voor ramen geldt in principe hetzelfde).

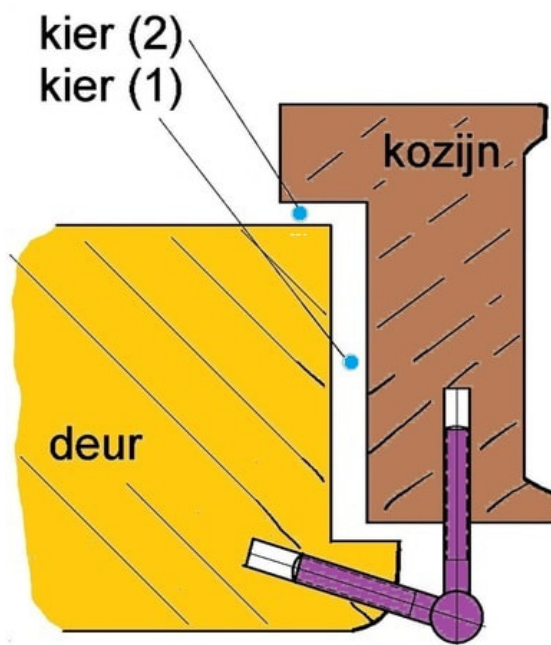
Eerste controle: Is de spleet tussen deur en kozijn aan de scharnierkant (**spleet (1) in afb.1**, vakterm *hangnaad*) boven en onder even breed? Probeer het eens met een stukje multiplex of hardboard, of met een aantal vellen uit een bloknoot. Het is niet de bedoeling deze kier zo smal mogelijk te krijgen, evenwijdigheid en een spleet van 2,5 à 4mm is de bedoeling (hardboard is 3,2mm dik). Deze spleet is vaak door veelvuldig schilderen te krap of door uitgezakte scharnieren en/of versleten scharnierpennen te breed geworden. Als er helemaal geen spleet meer is gaat de deur wringen en sluit alleen onder spanning.

Bij een te brede spleet zou ik eerst nagaan of de scharnieren goed vastzitten, en uitgelubberde scharnieren door nieuwe van dezelfde of grotere afmetingen vervangen. Wanneer deze scharnieren normaal in kozijn en deur verzonken zijn dan wordt de breedte van de spleet bepaald door de afstand d , die de scharnervleugels hebben als zij bij 'gesloten' toestand parallel liggen, zie afb.2. Is de spleet te krap omdat de scharnieren te diep verzonken zijn dan kan men het beste passend geknipte strepen van een oude bankpas of iets anders van stevig plastic eronder leggen, bijv. repen uit een melkcarton. Het is niet zo belangrijk hoe breed deze spleet is als-ie maar overal even breed is.

Spleet (2), in afb.1 voor de duidelijkheid extreem breed getekend, kan een probleem zijn als hier in de loop der jaren een millimeters dikke verlaag ontstaan is. Deze spleet mag heel klein zijn, maar er moet een spleet zijn, anders wringt de deur bij het sluiten. Hier helpt alleen schaven of schuren aan het kozijn of het verplaatsen van de scharnieren in het kozijn. Als de gaten van scharnierschroeven uitgelubberd zijn is met kneedbaar hout (*pâte de bois*) of ingestopte lucifers meestal niet veel te doen. En stuk hard gezond hout inlijmen kan helpen, maar meestal is het de eenvoudigste oplossing deze gaten ruim uit te boren, een passende houtplug in te lijmen en weer het juiste gat te boren.

Wanneer u de deur uit het kozijn wilt nemen dan dient u de scharnierpennen met een pennendrijver eruit te slaan. Een dikke spijker met afgezaagde punt is een goede vervanging voor een pennendrijver.

Maak bij deze gelegenheid scharnier en -pennen schoon en smeer deze! Aangekoekt vet verwijdt u eerst met wasbenzine.

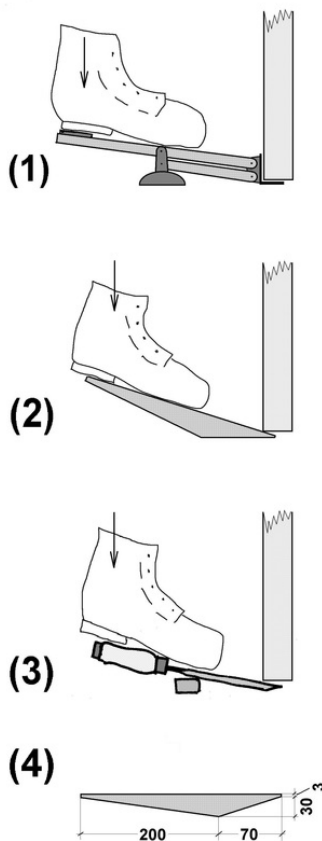
afb.09.1.1 - 3 opdekdeur met paumelles

En nu de **opdekdeuren**.

Deze hangen normaal in paumelles, zie voor meer details menupunt 09.2. Een met paumelles afgehangen deur kunt u alleen eruit tillen als deze geopend is. Hiervoor gebruikt men een speciale deurentiller (*lève-porte, door lifter, Türheber*), 'the Irish carpenter's tool' of een als hefboom werkende brede beitel (min 40mm breed) die men onder het midden van de deur plaatst. Zie afb.4 en 5.

Even terzijde:

Ik noem de houten deurlifter volgens (2) in afb.4 **the Irish carpenter's tool** omdat ik die bij een Ierse timmerman gezien heb met wie ik op Ibiza heb samengewerkt.

Afb.09.1.1 - 4 Deurlifters

Afbeelding 4, links

Deurlifters

- (1) Parallelogram-deurlifter
- (2) The Irish carpenter's tool
- (3) Beitel en klosje
- (4) Afmetingen [mm] van the Irish carpenter's tool

afb. 09.1.1 - 5 deurlifter in actie

Is de deur uit het kozijn, dan kunt u de paumelles in- of uitdraaien. Alle paumelles van de deur en alle van het kozijn dienen in een lijn te zitten en moeten allen ongeveer even ver uit het hout steken!

Controle van **spleet 1** is bij een opdekdeur moeilijk. Het beste gaat het nog als men dit bij het sluiten van de deur op gevoel controleert. Als deze kier ergens te klein is dan voelt man het bij het sluiten wringen. Door het uitdraaien van de paumelles van de *deur* kunt u spleet 1 vergroten, en door het indraaien verkleinen. Maak eerst de spleet parallel door de paumelles volgens dit schema eruit te draaien:

- doe niets daar waar de spleet breed genoeg is,
- draai de middelste paumelle één slag eruit en
- die aan het andere uiteinde twee slagen.

Bij een te brede kier moet u van de smallere kant uitgaan en de paumelles *erin* draaien.

Tweede controle: wringt de deur bij het dichtslaan met zijn oppervlak tegen de aanslagkant van het kozijn (spleet no.2 in beeld 3) of is er juist veel speling? Ik herhaal wat ik reeds over een stompe deur schreef: Deze spleet is vaak door veelvuldig schilderen te krap geworden. Als er helemaal geen spleet meer is gaat de deur wringen en sluit alleen onder spanning. Deze kier dient zeer klein te zijn, bij voorkeur 1,0 tot 1,5 millimeter, en wordt door de paumelles in het kozijn afgesteld. U meet dus de spleten op, tilt de deur eruit, en stelt de paumelles van het kozijn af (u gebruikt weer het schema 0 - 1 - 2 slagen). Het opmeten doet u met een schuifmaat, een klein stukje gespleten hardboard of met een aantal lagen karton. Als de paumelles niet meer goed in deur of kozijn vastzitten, is met kneedbaar (*pâte de bois*) hout of ingestopte lucifers/satéstokjes meestal weinig te doen. Ruim uitboren, een passende houtplug inlijmen en weer het juiste gat boren is de enige oplossing die helpt. **Maar: Het boren van het nieuwe gat lukt alleen als men de bij de paumelles behorende boormal gebruikt!**

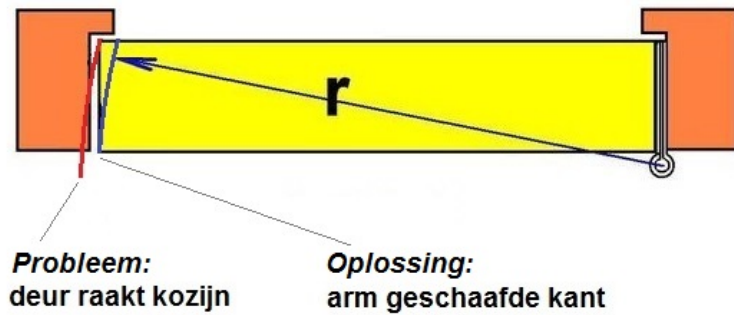
Wanneer de deur er toch uit is kunt u ook de pennen en gaten van de paumelles van oud aangekoekt vet en vuil ontdoen (met kruipolie, terpentine of wasbenzine - niet of hooguit minimaal schuren) en weer licht oliën met niet te dunne smeerolie.

2. Slotkant (vakterm: *sluitnaad*)

Wanneer de deur weer in het kozijn zit kunt u de drie andere kanten bekijken. Vóór u de slotkant op deze manier bewerkt moet het slot gedemonteerd worden. Ook als u de schroeven van de voorplaat verwijderd hebt, zit een oud slot meestal nog behoorlijk vast. U kunt het best de verf rond de voorplaat wegkrabben of met een Stanley-mes insnijden, dan een dikke (lieft vierkante) schroevendraaier door het vierkante gat van de deursluiting steken en aan weerskanten

lichtjes hierop slaan. Zie ook menupunt 09.1.2 . Aan de slotkant is een spleet van ca.2mm aan te houden. Waar de deur klemt dient materiaal weggeschaafd of afgezaagd te worden, waar te veel ruimte is moet de deur eerst recht gezaagd worden en dan wordt er een passend latje op gelijmd en gespijkerd (zie punt 4 van dit hoofdstuk).

Let op! De slotkant is bij dikke (vooral stompe) deuren *arm geschaafd*, zie afb. 6.

afb. 09.1.1 - 6 slotkant arm schaven

De kant volgt als het ware een **radius r** om de scharnieras. Als u weinig ervaring met schaven hebt of als het materiaal van de deur moeilijk te schaven is gebruikt u beter de hand-cirkelzaag; het zagen lukt het beste met een inval-cirkelzaag op een geleiderail. U stelt de zaag dan niet op 90° maar op 87 of 88° om de arme kant aan te houden. Als u een opvullatje moet plaatsen dan natuurlijk 90° haaks zagen en de *arme naad* op het opvullatje aanbrengen. Het is raadzaam voor opvullatjes hetzelfde houtsoort te gebruiken als dat waar de deur van gemaakt is, ook als de deur geschilderd wordt. De lat dient in ieder geval iets (0,3-0,5mm) breder dan de dikte van de deur te zijn, want hij wordt na het bevestigen op maat geschuurd.

Een probleem bij deze manier van deuren opknappen is dat het slot behoorlijk op kan schuiven en nieuwe gaten voor deurkruk en sleutel gemaakt moeten worden, terwijl de oude nu niet meer door de slotplaat afgedekt worden. Dan kunnen houtplaatjes ingelijmd worden, zie [menupunt 23.4](#).

Een alternatief is in dit geval, in tegenstelling tot de voorkeurswerkwijze, een bewerking van de scharnierkant van de deur, dus scharnieren demonteren, een stuk afzagen van de scharnierkant of er een lat op spijkeren en lijmen - maar dan moet u, als de deur paumelles heeft, de paumelles compleet nieuw inboren (dit moet heel precies en beslist met de bij de paumelles behorende mal gebeuren, anders wordt het afstellen moeilijk).

3. Onderkant

Wanneer de deur bij het openen de vloer raakt (zie afb.7) dan ligt dat aan een vloer die niet waterpas is, die iets oploopt. Van een aflopende vloer heeft u uiteraard geen last. Als u deze fout van de vloer niet kunt of wilt herstellen, dan bestaan er in principe drie mogelijkheden voor herstel:

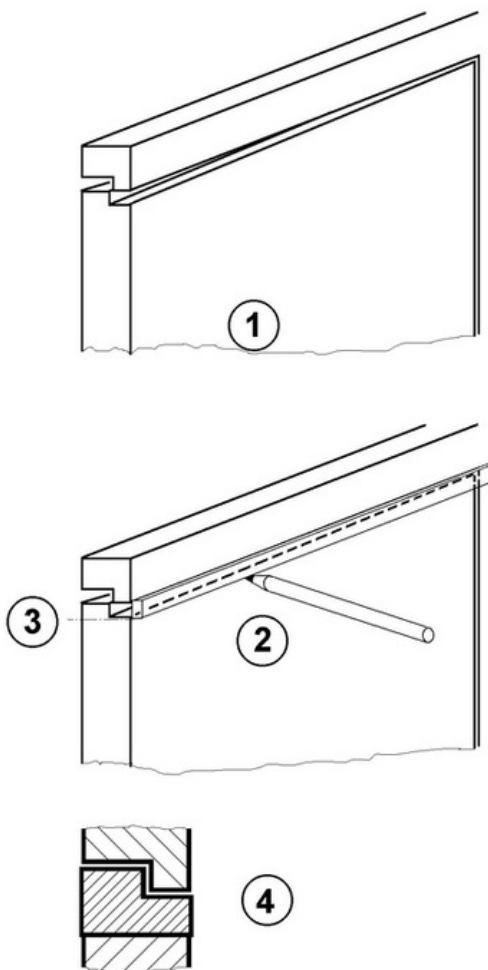
Afb.09.1.1 - 7 Deur raakt vloerplanken

- Wanneer er aan de bovenkant speling tussen deur en kozijn is kunt u de paumelles met ringen 'ophogen'. Daar waar u de paumelles koopt hebben ze ook passende ophogingsringen. Natuurlijk moet u voor het plaatsen van deze ringen de deur uit de paumelles tillen.
- Wanneer deze ruimte er niet is of de met ringen bereikbare ophoging niet voldoende is (en u de bovenkant van de deur niet af wilt zagen) dan moet de deur aan de onderkant ingekort worden en voor het goede sluiten desnoods een iets hogere drempel geplaatst worden. Niet voor niets werden vroeger deuren steeds met drempels geplaatst; onze stijve betonnen vloeren waren nog niet gebruikelijk, en een vloer die met balken en daarop gelegde planken opgebouwd is werkt nu eens (vergeet ook niet de zetting/verzakking van een zwak gefundeerd huis!).
- Indien het alleen om een beetje plaatselijk schuren over de vloer gaat zoals op afb.7 kunt u een oude huisvrouwentruc toepassen:
u legt op de plaats waar de deur de vloer raakt een vel grof schuurpapier (korrel 40 of 60), gaat met beide

voeten op het schuurpapier staan en beweegt de deur heen en weer. Desnoods herhalen met een stuk dik karton onder het schuurpapier.

4. Bovenspleet

De bovenspleet van een deur is meestal scheef omdat het kozijn met het huis verzakt is - dat kent u toch uit Polderland? Het scheef uitzakken van de deur zelf komt minder vaak voor. Het volgende schema gaat ervan uit dat het kozijn nog goed vast in de muur zit en dat de scharnierkant van de deur reeds in orde is gemaakt.

50

Afb.09.1.1 - 8 Vullat voor scheve bovenkant, hier voor een deur met sluitprofiel

Sluit de deur. Zoek of maak een latje dat de kier volledig afdekt, ook op zijn breedste plaats. Houd dit latje tegen het kozijn en teken op de deur een referentielijn evenwijdig met het kozijn af, zie punt (2) en (3) in afb.8. Zaag de deur op de referentielijn af, bij voorkeur met de (inval-)cirkelzaag op een zaaggeleider. Plaats de deur weer en meet de ontstane spleet op. Maak een opvullat met het juiste profiel. Deze lat moet een hoogtespeling van 2 à 3mm hebben en moet 0,3 of 0,5mm breder dan de deurdikte zijn, zie punt (4) in afb.8. Lijm en spijker/schroef deze lat op de deur. Schuur het oppervlak zodat de nieuwe lat met de rest van de deur één glad vlak vormt. Zet de lat meteen in de grondverf.

5. Het slot

Het slot kunt u, vóór u het weer monteert, reinigen en oliën; een slecht slot kunt u beter vervangen. Neem het oude voor de maatvoering mee naar de afdeling *quincaillerie* van uw *marché de bricolage*. Er zijn heel wat maatvoeringen te onderscheiden aan iets dat slechts een simpel deurslot lijkt te zijn - het is zeer gemakkelijk om met iets verkeerd thuis te komen.

Rozetten van deursloten dienen goed vastgeschroefd te zijn, anders lubbert het kruk gat in het slot door de hefboomwerking van kruk en krukstift snel uit. Als het schot van een slot niet goed in de slotkom of sluitplaat valt moet deze verplaatst of aangepast worden. Bij aangeleunde deur tekent u boven- en onderkant van het schot op de deurstijl af en brengt deze lijnen met de afschrijfhaak op de sluitplaat over. Dan vijlt u de slotplaat op deze maat uit of verplaatst de slotplaat.

Meer details van sloten zijn te vinden onder **09.1.2 hang- en sluitwerk**.

6. Krom getrokken deuren

Soms komt het voor dat deuren krom getrokken zijn. De deur sluit bijvoorbeeld aan de onderkant maar niet aan de bovenkant (of andersom), en valt alleen dan in het slot wanneer men er krachtig tegenaan drukt. Dan klemt men daar waar de deur het eerst aanligt een stuk MDF of multiplex tussen deur en kozijn en trekt de deur met kracht in zijn slot. Als men dit een poosje zo laat staan dan sluit de deur beter.

Desnoods tijdens de volgende afwezigheid herhalen!

7. *Toutvenant* - vier aandachtspunten:

- Bij deuren die later toch **vervangen worden** zaag ik alleen de klemmende kanten af en spijker op grote kieren sluitlatten. Ik zorg er wél voor dat het slot weer goed in de slotkom valt.
- Als deuren rotten, dan meestal aan de onderkant door optrekkend vocht. Het 'maskeren' door het erop spijkeren van een plank helpt niet, dit vergroot alleen het vochthoudende volume en versnelt het rotten erachter. U moet de **rotte delen verwijderen** en door gezond hout vervangen dat u meteen goed tegen rot beschermt. De kier aan de onderkant kan, als er een goede drempel met aanslag is, best iets hoger zijn (5-8mm); dan raakt de deur alleen de aanslagkant van de drempel en niet de vochtige grond.
- Plaats **deurstoppers** nooit te dicht bij de scharnierkant van de deur, beter is een afstand van minimaal 2/3 van de scharnierkant en maximaal 1/3 van de slotkant (denk aan de hefboomwerking van de ertegen slaande deur).
- Let er ook op dat deuren/ramen **krimpen en uitzetten** (reken met 0,5-0,8%, dat is bij een normale deurbreedte van 73 of 83cm gouv 4-6mm!). En dat brengt u bij een oud timmermansdilemma: maak je deuren passend in een regenachtig seizoen, of tijdens een droge zomerperiode? Ik geef er de voorkeur aan deuren na een lange vochtige periode op te knappen en dan vrij kleine spleten aan te houden, dan klemt deze deur nooit en heeft hooguit in het droge seizoen vrij grote spleten.

volgende →

[Maak een gratis website met Weebly](#)